

Een kennismakingsgesprek met ouders in het basisonderwijs

Mariëtte Lusse, Hogeschool Rotterdam, maart 2016

Deze tekst is bedoeld om basisscholen handvatten te geven waarmee zij het kennismakingsgesprek op maat kunnen maken voor hun eigen school.¹

Een kennismakingsgesprek voeren is iets anders dan om een keer koffiedrinken met ouders, het:

- ▶ is een uitwisseling over de ontwikkeling van het kind thuis en op school
- ▶ geeft ouders en leerling handvatten voor het gesprek thuis over school
- ▶ geeft ouders aanleiding vertrouwen te hebben in hun kind en om hun kind te bemoedigen
- ▶ geeft de leerkracht een beeld van de achtergrond van de leerling en van de interesses, ontwikkeling van de leerling en van begeleiding van het kind thuis
- ▶ geeft de leerkracht handvatten voor de begeleiding van het kind op school

Een kennismakingsgesprek heeft als doel:

- ▶ **de drempel tussen ouders en school te slechten**
Door in het begin van het schooljaar kennis te maken met ouders legt de leerkracht een basis voor de samenwerking in het komende schooljaar. Het gaat om kennis-making voordat zich een negatieve aanleiding is om contact te zoeken. Deze kennis-making maakt het alle partijen makkelijker om in de loop van het schooljaar contact met elkaar op te nemen.
- ▶ **samenwerking en afstemming realiseren tussen school en thuis**
Een goed gevoerd kennismakingsgesprek draagt er aan bij dat leerkrachten hun rol op school en ouders hun rol thuis beter kunnen uitvoeren. De leerkracht krijgt meer beeld van de achtergrond van het kind en kan het kind daardoor beter begrijpen en begeleiden op school. De ouder krijgt een beter beeld van de leerkracht en de schooldag van hun kind en kunnen hun kind daardoor thuis beter begeleiden. Leerkracht en ouder stemmen de begeleiding samen op elkaar af.

¹ Dit voorbeeld is gebaseerd op het promotieonderzoek 'oudercontact in het vmbo' van Mariëtte Lusse (2013) en is aangepast voor het basisonderwijs. Het kennismakingsgesprek is nader uitgewerkt in 'samen werken aan schoolsucces' (Lusse & Diender, 2014). Een speciale variant met extra aandacht voor de taalontwikkeling van kinderen is nader uitgewerkt door Martine van der Pluijm (2014).

De inhoud van een goed kennismakingsgesprek

In het kennismakingsgesprek komt de ontwikkeling van het kind zowel op school als thuis (en in buitenschoolse activiteiten) in beeld: wat zijn ervaringen en verwachtingen van ouders, leerkracht en leerling in de nieuwe klas? Wat zijn mogelijkheden van de ouders om de leerling thuis te begeleiden en hoe zou de leerkracht hierin kunnen ondersteunen? Wat zijn interesses van de leerling en hoe kunnen leerkracht en ouders de leerling hierin ondersteunen?

Er is een doordachte gespreksagenda nodig, die het team vooraf met elkaar bespreekt en die voor ouders en leerlingen ruimte laat om punten aan te dragen. De besprek-punten zijn daarbij afhankelijk van het preciezere doel dat de school zich zelf stelt met de kennismakingsgesprekken, de tijd die per gesprek beschikbaar is en het betreffende leerjaar. Van belang is dat ieders perspectief aan bod komt en dat de brede ontwikkeling en begeleiding van de leerling (thuis, op school, buitenschools) aan de orde komt. Hou ruimte voor wat ouders in willen brengen en bewaak de balans: te weinig besprek-punten maken het gesprek ongericht, te veel leidt tot een afvinklijstje. Gespreksonderwerpen kunnen zijn:

	leerling	ouder	leerkracht
introductie en achtergrond	Vertellen over gezinssamenstelling, werk en dergelijke.		Vertelt iets over zichzelf en zijn ervaring op school.
wederkerige agenda	Welke onderwerpen willen ouders en/of leerling graag bespreken?		Welke onderwerpen wil de leerkracht bespreken?
overgang volgend leerjaar	Ervaringen in eerder leerjaar/andere school en verwachtingen voor komend jaar	Ervaringen en verwachtingen rond contact met leerkracht	Bijzonderheden in het betreffende leerjaar/ van de betreffende leerkracht
verwachtingen	Welke verwachtingen heeft iedereen van de ontwikkeling en begeleiding van de leerling?		
positie in klas/sociale vaardigheden	Relatie met klasgenoten en leerkracht. Druk, verlegen, afgeleid?	Hoe ziet ouder positie en sociaal gedrag van de leerling? Hoe is dit in andere situaties?	Welke ondersteuning kan leerkracht bieden?
afstemming begeleiding	Praat de leerling thuis over school? Vraagt hij/ zij om steun?	Hoe ondersteunen de ouders de leerling?	Wat verwacht school dit leerjaar van ouders thuis? (bijv. samen praten, spelen, lezen). Kan school hierin ondersteunen?
dagroutine	Hoe laat naar school, op tijd op, ontbijt, wanneer huiswerk? Moeite met op tijd komen?	Hoe begeleiden ouders dit? Zijn ze bijv. thuis als kind naar school gaat/ thuis komt, is er inzet van anderen?	Hoe kan leerkracht hier rekening mee houden, ondersteunen?
interesses en ambities	Wat zijn hobby's, interesses, talenten, lidmaatschappen?	Hoe staan ouders tegenover de interesses en hoe stimuleren zij deze?	Hoe kan school de interesses en talenten ondersteunen? (bijv. brede schoolactiviteiten)
bijzonderheden	Zijn er zaken waarvan ouders en leerling vinden dat de leerkracht dit moet weten over de leerling (zaken uit eerdere leerjaren, omstandigheden thuis, gezondheid, contact jeugdzorg?) Heeft de leerkracht vragen?		
afronding	Zijn er nog andere onderwerpen die aan bod moeten komen? Afspraken over hoe en wanneer en hoe ouders en leerkracht contact met elkaar op nemen. Zo nodig checken telefoonnummers en e-mailadressen.		

Kennismaken met een ouder van elk kind

- ▶ **maak kennis met alle ouders**
Alle kinderen zijn gebaat bij een goede samenwerking tussen school en thuis. Voer daarom een kennismakingsgesprek met ouders van alle leerlingen in de klas. Dat voorkomt meteen ook dat contact met school alleen geassocieerd wordt met slecht nieuws, dat ouders zich op het matje geroepen voelen en dat leerlingen een uitzondering zijn.
- ▶ **stel vast wie het contact met school onderhoudt**
Nodig voor een kennismakingsgesprek liefst beide ouders uit. Stel vast wie het eerste contact met school onderhoudt (vooral ook bij gescheiden ouders) en wie - als de ouders hier niet zelf toe in staat zijn - de ouders ondersteunt in het contact met school (een volwassen broer of zus, een oom, een buurvrouw). Als er taalondersteuning nodig is, vraag ouders dan uit hun eigen netwerk iemand mee te brengen die de taal voldoende beheerst en voorkom dat de leerling moet tolken.
- ▶ **kennis maken met alle ouders die nieuw zijn voor de leerkracht**
Omdat je een relatie alleen persoonlijk kunt aangaan, is een kennismakingsgesprek bij wisseling van leerkracht wenselijk. Meestal is dat dus elk nieuw schooljaar, tenzij de leerkracht langer met een klas meegaat. Ook met leerlingen die in de loop van het schooljaar instromen is een kennismakingsgesprek relevant. Voor een leerling is het lastig op een later moment de school in te stromen en de ouders hebben de reguliere introductieactiviteiten gemist. Aan een schoolwisseling is bovendien altijd iets vooraf gegaan; een verhuizing, niveauverandering, onenigheid met of ontevredenheid over school. Alle redenen om als leerkracht goed op de hoogte te zijn van de achtergrond om de leerling zodat deze op de nieuwe school een goede start kan maken.

Een driegesprek met een positieve toon

- ▶ **de boodschap van school is positief**
Het is de bedoeling dat het gesprek wordt dat voor alle partijen prettig is, met een positieve boodschap en de wil goed naar de ander te luisteren. Daarbij is van belang aandacht te hebben voor alles wat wel goed gaat en aanleidingen te zoeken voor complimentjes (juist ook als het niet goed gaat).
- ▶ **er is sprake van uitwisseling tussen leerkracht, ouders en leerling**
Het is essentieel dat de leerkracht goed luistert naar het verhaal van de ouders over het leven van het kind buiten school. Geen informatieoverdracht, maar een dialoog. Het gesprek gaat goed als ouder en leerkracht het gevoel hebben dat zij over het zelfde kind spreken.
- ▶ **de leerling is aanwezig**
De ontwikkeling en het welbevinden van het kind staat centraal in het gesprek. Overweeg als school om de leerlingen standaard aanwezig te laten zijn bij deze gesprekken. Ook geeft de aanwezigheid van het kind ouders de gelegenheid te zien hoe hun kind met de leerkracht omgaat en de leerkracht krijgt de gelegenheid een blik te werpen op de relatie tussen ouders en kind. Het kind zelf vormt bovendien de meest natuurlijke brug tussen de wereld thuis en op school.

▶ **een driegesprek vraagt oefening**

Het is de bedoeling dat zowel de leerling, ouder als de leerkracht aan het woord zijn in het gesprek. Geen monoloog van de leerkracht dus, maar een dialoog. Het goed uitvoeren van een dialoog vraagt oefening, bijvoorbeeld in een rollenspel waarin je kunt uitproberen en observeren.

Plaats en duur van het kennismakingsgesprek

▶ **een kennismakingsgesprek op school of thuis?**

In principe kan de kennismaking zowel thuis als op school plaatsvinden. Bij een huisbezoek zijn ouders op eigen terrein en zijn zij als gastheer/vrouw in een actieve positie, en zijn er vaak meerdere familieleden aanwezig. De leerkracht krijgt een beeld van de thuissituatie en daarmee meer begrip voor de leerling. Het nadeel van een huisbezoek is dat dit veel tijd vergt en dat niet alle leerkrachten zich op hun gemak voelen als zij in het privé van gezinnen moeten treden. Sommige ouders zijn bang voor controle op de verzorging en opvoeding. Een individueel kennismakingsgesprek op school is een alternatief. Ook dan vindt kennismaking plaats voor zich problemen voordoen, maar de setting is wat zakelijker.

▶ **vermijd elke schijn van controle**

Een kennismakingsgesprek is niet bedoeld om ouders te controleren. Elk vermoeden van controle roept bij ouders en leerlingen terecht (!) weerstand op, vooral bij een huisbezoek.

▶ **de duur van het gesprek**

Voor een kennismakingsgesprek op school volstaat twintig tot dertig minuten. Een huisbezoek kost een uur. Houd je, uit respect voor de eigen agenda en die van de ouders, aan de afgesproken tijd.